

Latvijas Bankas noteikumu projekts "Statistisko datu par finanšu instrumentsabiedrību finansiālo stāvokli (FIS) sagatavošanas un iesniegšanas noteikumi"

Nosaukums	Statistisko datu par finanšu instrumentsabiedrību finansiālo stāvokli (FIS) sagatavošanas un iesniegšanas noteikumi
Dokumenta veids	Noteikumi
Izdošanas pamatojums	Latvijas Bankas likuma 63. panta otrā daļa
Mērķis un būtība	Latvijas Bankas noteikumu projekts "Statistisko datu par finanšu instrumentsabiedrību finansiālo stāvokli (FIS) sagatavošanas un iesniegšanas noteikumi" (turpmāk – Noteikumu projekts) stāsies spēkā 2023. gada 1. janvārī. Statistiskie dati par finanšu instrumentsabiedrību finansiālo stāvokli ir nepieciešami Latvijas Bankas uzdevumu veikšanai, t.sk. lai sagatavotu finanšu instrumentsabiedrību, maksājumu bilances, starptautisko investīciju bilances, ārējā parāda un finanšu kontu statistiku atbilstoši prasībām, kas noteiktas Eiropas Centrālās bankas 2013. gada 18. oktobra Regulā (ES) Nr. 1075/2013 par vērtspapīrošanas darījumos iesaistīto finanšu instrumentsabiedrību aktīvu un pasīvu statistiku (pārstrādāta versija) (ECB/2013/40), Eiropas Parlamenta un Padomes 2005. gada 12. janvāra Regulā (EK) Nr. 184/2005 par Kopienas statistiku attiecībā uz maksājumu bilanci, starptautisko pakalpojumu tirdzniecību un ārvalstu tiešajiem ieguldījumiem, Eiropas Centrālās bankas 2011. gada 9. decembra Pamatnostādņē (ES) 2012/120 par Eiropas Centrālās bankas prasībām attiecībā uz statistikas pārskatiem ārējās statistikas jomā (pārstrādāta versija) (ECB/2011/23) un Eiropas Centrālās bankas 2013. gada 25. jūlija Pamatnostādņē (ES) 2014/3 par Eiropas Centrālās bankas statistikas pārskatu sniegšanas prasībām ceturkšņa finanšu pārskatu jomā (pārstrādāta versija) (ECB/2013/24), lai nodrošinātu Eiropas Centrālās bankas 2018. gada 1. jūnija Pamatnostādnes (ES) 2018/876 par iestāžu un filiāļu datu reģistru (ECB/2018/16) prasību izpildi, kā arī lai identificētu un novērtētu ar vērtspapīrošanas darbībām saistītos riskus Latvijas finanšu sistēmā un veiktu tautsaimniecības dinamisko pārmaiņu analīzi. Saskaņā ar Latvijas Bankas likuma 30. pantā noteikto Latvijas Banka veic makroekonomisko analīzi, pētot un analizējot finanšu tirgus un tautsaimniecības attīstību Latvijā, citās Eiropas Savienības dalībvalstīs un ārvalstīs, kā arī veic zinātnisko un pētniecisko darbību ekonomikas un finanšu jomā. Minētā likuma 46. panta

pirmā daļa paredz, ka Latvijas Banka analizē un novērtē Latvijas finanšu sistēmas stabilitāti kopumā, kā arī identificē, novēro un novērtē to apdraudošos sistēmiskos riskus.

Lai pildītu Latvijas Bankas likumā noteikto uzdevumu regulēt un uzraudzīt finanšu tirgus un tā dalībnieku darbību un veicināt Latvijas finanšu sistēmas stabilitāti, ir nepieciešams laikus identificēt un novērtēt riskus, t. sk. riskus, kas saistīti ar vērtspapīrošanas darbībām. Šo risku identificēšana un novērtēšana nav iespējama bez pilnvērtīgas informācijas par vērtspapīroto kredītu kvalitāti. Nepilnvērtīgā informācija un rezultātā maldīgs priekšstats par vērtspapīrotiem augsta riska aktīviem, kā arī to pārdošana nepiemērotiem investoriem savulaik bija par pamatu globālajai finanšu krīzei.

2022. gada 1. ceturksnī darbību uzsāka pirmās Latvijā reģistrētās komercsabiedrības, kas iesaistītas vērtspapīrošanas darbībās (turpmāk – finanšu instrumentsabiedrības). Attiecīgi līdz šim Latvijas Banka nebija pieņēmusi noteikumus, kas regulētu statistisko datu par finanšu instrumentsabiedrību finansiālo stāvokli sagatavošanu un iesniegšanu Latvijas Bankai. Pēc Latvijas Bankas rīcībā esošās informācijas uz 2022. gada 30. septembri, kopā Latvijā bija 51 finanšu instrumentsabiedrība.

Noteikumu projekts sagatavots, pamatojoties uz Latvijas Bankas likuma (stāsies spēkā 2023. gada 1. janvārī) 63. panta otro daļu, kas paredz Latvijas Bankai tiesības noteikt statistisko datu sagatavošanas un iesniegšanas prasības un kārtību un iesniegšanas termiņu, kā arī personas, kurām ir pienākums iesniegt Latvijas Bankas uzdevumu izpildes nodrošināšanai nepieciešamos statistiskos datus.

Noteikumu projekta I nodaļas 1. punktā noteikts, ka statistiskos datus par finanšu instrumentsabiedrību finansiālo stāvokli sagatavo un iesniedz Latvijā reģistrētas komercsabiedrības, kas veic vērtspapīrošanas darbības Eiropas Centrālās bankas 2013. gada 18. oktobra Regulas (ES) Nr. 1075/2013 par vērtspapīrošanas darījumos iesaistīto finanšu instrumentsabiedrību aktīvu un pasīvu statistiku (pārstrādāta versija) (ECB/2013/40) izpratnē.

Noteikumu projekta II nodaļā noteikts, ka Latvijas Banka statistiskiem nolūkiem izveido, uztur un regulāri aktualizē Latvijas finanšu instrumentsabiedrību sarakstu, ko publicē Latvijas Bankas tīmekļvietnes www.bank.lv sadaļā "Statistika" un lieto tikai informatīviem mērķiem.

Noteikumu projekta III nodaļā aprakstītas statistisko datu sagatavošanas un iesniegšanas vispārējās prasības un kārtība un iesniegšanas termiņi. Šajā nodaļā noteikts, ka statistiskie dati tiek sagatavoti atbilstoši Noteikumu projekta 1. pielikumam "Balances un ārpusbilances pārskats" (turpmāk – Balances un ārpusbilances pārskats), 2. pielikumam "Pārskats par vērtspapīrošanas veidu un iniciatoriem" (turpmāk – Pārskats par vērtspapīrošanas veidu un iniciatoriem) un 3. pielikumam "Vērtspapīroto kredītu kvalitātes pārskats" (turpmāk – Vērtspapīroto kredītu kvalitātes pārskats).

Balances un ārpusbilances pārskatā finanšu instrumentsabiedrība uzrāda statistiskos datus par finanšu instrumentsabiedrības bilances un ārpusbilances pārskata aktīvu un pasīvu atlikumiem kalendārā gada attiecīgā ceturkšņa beigās, kā arī par kalendārā gada attiecīgajā ceturksnī notikušo kredītu norakstīšanas korekciju un cenu pārmaiņām. Statistiskos datus uzrāda darījuma partnera valsts, darījuma partnera sektora, valūtas, termiņa un iniciatora valsts dalījumā.

Pārskatā par vērtspapīrošanas veidu un iniciatoriem uzrāda statistiskos datus par vērtspapīrošanas veidu un iniciatoriem.

Vērtspapīroto kredītu kvalitātes pārskatā uzrāda vērtspapīroto kredītu vidējo svērto gada procentu likmi un atlikumus kalendārā gada attiecīgā ceturkšņa beigās. Statistiskos datus uzrāda kredīta saņēmēja valsts, kredīta saņēmēja sektora, valūtas, kredīta veida, nodrošinājuma veida, kredīta atmaksas kavējuma ilguma, atpirkšanas garantijas izsniedzēja un sākotnējā aizdevēja dalījumā.

Latvijas Banka, izvērtējot publiski pieejamo atsevišķu finanšu instrumentsabiedrību sniegto vērtspapīrošanas mārketingam paredzēto informāciju, secinājusi, ka tā nesniedz pilnvērtīgu informāciju sabiedrībai. Tomēr šādas informācijas esamība liecina, ka jau pašreiz informāciju par vērtspapīroto kredītu kvalitāti finanšu instrumentsabiedrības spēj nodrošināt. Turklāt Latvijas Bankas uzdevumu veikšanai ir nepieciešami vērtspapīroto kredītu kvalitātes rādītāji tikai par kredītu portfeļu grupām, nevis par katru individuālo vērtspapīroto kredītu, kas nepaaugstinās administratīvo slogu finanšu instrumentsabiedrību rīcībā esošo datu apstrādē.

Noteikumu projekta IV, V un VI nodaļā sniegti papildu skaidrojumi Balances un ārpusbilances pārskata, Pārskata par vērtspapīrošanas veidu un iniciatoriem un Vērtspapīroto kredītu kvalitātes pārskata aizpildīšanai.

	Noteikumu projekta 4. pielikumā "Izmantotie kodi" ietverti sektora, termiņdaļījuma, vērtspapīrošanas veida, atpirkšanas garantijas izsniedzēja un kredīta atmaksas kavējuma ilguma kodi, ko izmanto, aizpildot Noteikumu projekta Bilances un ārpusbilances pārskatu, Pārskatu par vērtspapīrošanas veidu un iniciatoriem un Vērtspapīroto kredītu kvalitātes pārskatu.
Leģitīmais mērķis	Noteikumu leģitīmais mērķis ir citu personu tiesību aizsardzība un sabiedrības labklājības nodrošināšana. Konkrēti, leģitīmais mērķis – sabiedrības labklājība – tiek sasniegts, īstenojot statistisko datu vākšanu un to izmantošanu apkopotā veidā statistikas sagatavošanai, ar vērtspapīrošanas darbībām saistīto risku identificēšanai un novērtēšanai un tautsaimniecības dinamisko pārmaiņu analīzei. Tādējādi ar kvalitatīvākiem statistiskajiem datiem tiek nodrošināti datu lietotāji un lēmumu pieņēmēji, kuri var vairo sabiedrības labklājību, pieņemot kvalitatīvākus, pamatotākus un uz datiem balstītus lēmumus, vienlaikus kvalitatīvāki un detalizētāki statistiskie dati ar vērtspapīrošanas darbībām saistīto risku novērtēšanai un tautsaimniecības dinamisko pārmaiņu analīzei paaugstina kopējo sabiedrības labklājības līmeni. Savukārt, leģitīmais mērķis – citu personu tiesību aizsardzība – tiek sasniegts, statistisko datu apstrādi veicot tādā veidā, kas nodrošina to konfidencialitāti un attiecīgi aizsargā statistisko datu sniedzēju tiesības un tiesiskās intereses. Atbilstoši Padomes 1998. gada 23. novembra Regulas (EK) Nr. 2533/98 par statistikas informācijas vākšanu, ko veic Eiropas Centrālā banka (turpmāk – Regula Nr. 2533/98), 18. apsvērumam konfidenciāla statistikas informācija, kas Eiropas Centrālajai bankai un valstu centrālajām bankām jāiegūst, lai izpildītu Eiropas Centrālās bankas uzdevumus, ir jāaizsargā, lai iegūtu un saglabātu statistisko datu sniedzēju uzticēšanos. Ņemot vērā nepieciešamību nodrošināt statistisko datu sniedzēju uzticēšanos Latvijas Bankai, Latvijas Banka statistiskos datus izmanto tikai Latvijas Bankas likumā noteikto Latvijas Bankas uzdevumu izpildei, t. sk. to uzdevumu, kuri saistīti ar Latvijas Bankas darbību Eiropas Centrālo banku sistēmā, izpildei. Saskaņā ar Regulas Nr. 2533/98 8. panta 3. punktā noteikto Eiropas Centrālo banku sistēmas dalībniecēm jāveic visi vajadzīgie normatīvie, administratīvie, tehniskie un organizatoriskie pasākumi, lai nodrošinātu konfidencialas statistikas informācijas fizisko un loģisko aizsardzību.
Samērīgums	Latvijas Banka statistiskos datus par finanšu instrumentsabiedrību darbību izmanto, lai izpildītu

	Latvijas Bankas likumā noteiktos Latvijas Bankas uzdevumus, t. sk. analizētu un novērtētu Latvijas finanšu sistēmas stabilitāti kopumā un atbalstītu Eiropas Centrālās bankas darbību Eiropas Centrālo banku sistēmas uzdevumu izpildei nepieciešamās statistiskās informācijas sagatavošanā. Attiecīgi, ievērojot Eiropas Centrālās bankas 2013. gada 18. oktobra Regulas (ES) Nr. 1075/2013 par vērtspapīrošanas darījumos iesaistīto finanšu instrumentsabiedrību aktīvu un pasīvu statistiku (pārstrādāta versija) (ECB/2013/40), Eiropas Parlamenta un Padomes 2005. gada 12. janvāra Regulas (EK) Nr. 184/2005 par Kopienas statistiku attiecībā uz maksājumu bilanci, starptautisko pakalpojumu tirdzniecību un ārvalstu tiešajiem ieguldījumiem, Eiropas Centrālās bankas 2011. gada 9. decembra Pamatnostādnes (ES) 2012/120 par Eiropas Centrālās bankas prasībām attiecībā uz statistikas pārskatiem ārējās statistikas jomā (pārstrādāta versija) (ECB/2011/23), Eiropas Centrālās bankas 2013. gada 25. jūlija Pamatnostādnes (ES) 2014/3 par Eiropas Centrālās bankas statistikas pārskatu sniegšanas prasībām ceturkšņa finanšu pārskatu jomā (pārstrādāta versija) (ECB/2013/24) un Eiropas Centrālās bankas 2018. gada 1. jūnija Pamatnostādnes (ES) 2018/876 par iestāžu un filiāļu datu reģistru (ECB/2018/16) prasības, Latvijas Banka, sākot ar 2023. gada 1. ceturksni, vāks statistiskos datus par finanšu instrumentsabiedrību finansiālo stāvokli no Latvijā reģistrētām komercsabiedrībām, kuras atbilst Noteikumu projekta 1.1. apakšpunktā noteiktajiem kritērijiem, proti, tās veic vērtspapīrošanas darbības Eiropas Centrālās bankas 2013. gada 18. oktobra Regulas (ES) Nr. 1075/2013 par vērtspapīrošanas darījumos iesaistīto finanšu instrumentsabiedrību aktīvu un pasīvu statistiku (pārstrādāta versija) (ECB/2013/40) izpratnē. Ievērojot minēto, Noteikumu projekta prasības ir samērīgas. Vienlaikus jāatzīmē, ka Noteikumu projektā noteiktos statistiskos datus nav iespējams iegūt citā adekvātā veidā, lai nodrošinātu Latvijas Bankai ar normatīvajiem aktiem noteikto pienākumu izpildi līdzvērtīgā kvalitātē. Savukārt iespējamais privātpersonas tiesību ierobežojums ir nesalīdzināmi mazāks par ieguvumu sabiedrībai kopumā, ko sniedz statistisko datu apkopošanā iegūtie rezultāti un novērtējumi.
Spēkā stāšanās	2023. gada 1. janvāris
Ietekme uz Latvijas Bankas budžetu	Normatīvā akta izdošana neietekmēs Latvijas Bankas budžeta ieņēmumus un/vai izdevumus.
Administratīvā sloga un izmaksu novērtējums (tirgus dalībniekiem)	Statistisko datu, ko uzrāda Bilances un ārpusbilances pārskatā un Pārskatā par vērtspapīrošanas veidu un iniciatoriem, sagatavošanas un iesniegšanas prasību

	noteikšana nerada papildu administratīvo slogu finanšu instrumentsabiedrībām, jo Latvijas Banka no finanšu instrumentsabiedrībām uz statistisko datu pieprasījuma pamata jau vāc statistiskos datus šādu ES tiesību aktu prasību izpildei: Eiropas Centrālās bankas 2013. gada 18. oktobra Regula (ES) Nr. 1075/2013 par vērtspapīrošanas darījumos iesaistīto finanšu instrumentsabiedrību aktīvu un pasīvu statistiku (pārstrādāta versija) (ECB/2013/40), Eiropas Parlamenta un Padomes 2005. gada 12. janvāra Regula (EK) Nr. 184/2005 par Kopienas statistiku attiecībā uz maksājumu bilanci, starptautisko pakalpojumu tirdzniecību un ārvalstu tiešajiem ieguldījumiem, Eiropas Centrālās bankas 2011. gada 9. decembra Pamatnostādne (ES) 2012/120 par Eiropas Centrālās bankas prasībām attiecībā uz statistikas pārskatiem ārējās statistikas jomā (pārstrādāta versija) (ECB/2011/23), Eiropas Centrālās bankas 2013. gada 25. jūlija Pamatnostādne (ES) 2014/3 par Eiropas Centrālās bankas statistikas pārskatu sniegšanas prasībām ceturkšņa finanšu pārskatu jomā (pārstrādāta versija) (ECB/2013/24) un Eiropas Centrālās bankas 2018. gada 1. jūnija Pamatnostādne (ES) 2018/876 par iestāžu un filiāļu datu reģistru (ECB/2018/16). Savukārt statistisko datu, ko uzrāda Vērtspapīroto kredītu kvalitātes pārskatā, sagatavošanas un iesniegšanas prasību noteikšana rada papildu administratīvo slogu nebūtiskā apmērā, jo šajā pārskatā paredzētie statistiskie dati ir vienkāršā veidā iegūstami no statistisko datu sniedzēju grāmatvedības uzskaites reģistriem.
Saistītie dokumenti	Latvijas Bankas 2022. gada 24. oktobra noteikumi Nr. 226 "Noteikumi par elektronisko informācijas apmaiņu ar Latvijas Banku" un Latvijas Bankas 2022. gada 12. septembra noteikumi Nr. 218 "Statistisko datu par kredītiestāžu un citu monetāro finanšu iestāžu finansiālo stāvokli (MBP) sagatavošanas un iesniegšanas noteikumi".
Saskaņošana ar Eiropas Centrālo banku	Normatīvā akta projektu nav nepieciešams saskaņot ar Eiropas Centrālo banku.
Saskaņošana ar citām publiskām un privātām personām	Noteikumu projekts 2022. gada 15. novembrī tika publicēts Latvijas Bankas tīmekļvietnes www.bank.lv sadaļā "Sabiedrības līdzdalība", un līdz 2022. gada 25. novembrim par to bija iespējama sabiedrības līdzdalība. Vienlaikus par Noteikumu projektu un notiekošo sabiedrības līdzdalību individuāli tika informētas ieguldījumu brokeru sabiedrības, kuras tur finanšu instrumentsabiedrību emitētos vērtspapīrus.

Saskaņošanas rezultāti	Sabiedrības līdzdalības rezultātā par Noteikumu projektu netika saņemti ieteikumi, iebildumi vai priekšlikumi. Tādējādi Noteikumu projekts ir saskaņots bez priekšlikumiem vai iebildumiem.